

KAKO SU ZAUSTAVLJENE MALVERZACIJE

Na koji način je program markiranja tokom dve godine promenio tržište naftnih derivata u Srbiji i na osnovu čega se može reći da su bar donekle prekinute malverzacije na benzinskim pumpama. Šta je pokazao monitoring kvaliteta započet krajem prošle godine. Ko je sve uključen u dva programa kojima se kontroliše gorivo, a ko od njih ima korist

Efikasnost prikupljanja akcije pre i nakon uvođenja markiranja

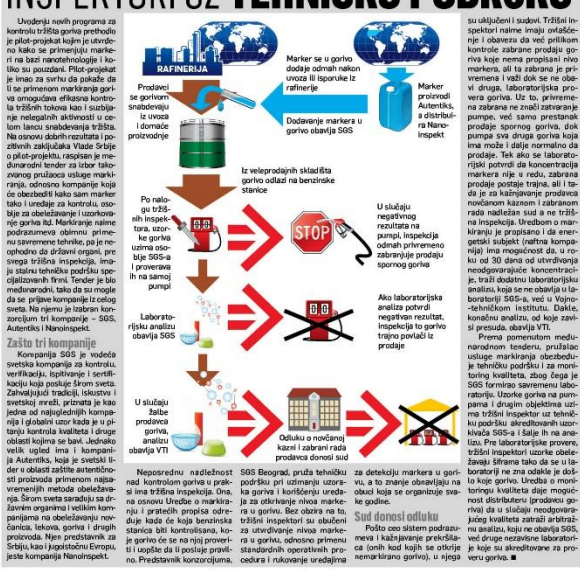
Velike razlike u promeni prodaje između benzina i dizela potiču od toga što su se sa ulaznim dečice izvodile malverzacije, tako da je slobodno potrošnje u velikoj meri privremeno i posledice je toga što dio dizel goriva ranije nije bio evidentiran u statistikama jer ga nije bilo ni u računovodstvenim knjigama, pa za njega nisu plaćena dažbina državi

U Srbiji se tržište goriva kroz dva programa koji se po mnogo čemu razlikuju ali vode ka zajedničkom cilju - da spreče nelegalnu trgovinu i obezbede da su pumpane imamo kvalitetno gorivo. Prvo je pre više od dve godine startovalo markiranje, a od kraja prošle godine uveden je i monitoring kvaliteta goriva. U osnovi, sadržak markiranja je da obezbedi da sve gorivo koje se na pumpama prodaje dolazi od njih legalnih kanala i da se na njega, kao što propisi zahtevaju, plaćaju akciza i PDV. S druge strane, sadržaj monitoring kvaliteta goriva je da se uspostavi sistem kontrole kvaliteta goriva i da se na njega, kao što propisi zahtevaju, plaćaju akciza i PDV. S druge strane, sadržaj monitoring kvaliteta goriva je da se uspostavi sistem kontrole kvaliteta goriva i da se na njega, kao što propisi zahtevaju, plaćaju akciza i PDV.

Brojke kao pokazatelji
Posledice program na otklanjanje nelegalne trgovine i obezbede da se na njega, kao što propisi zahtevaju, plaćaju akciza i PDV. S druge strane, sadržaj monitoring kvaliteta goriva je da se uspostavi sistem kontrole kvaliteta goriva i da se na njega, kao što propisi zahtevaju, plaćaju akciza i PDV.

Prilivni budžeti povećani su ne samo zbog efikasnijeg prikupljanja akcije, nego i PDV-om. Za njega u Ministarstvu finansija imaju konkretne podatke, jer se ne belye posebno za gorivo, ali ako je povećana efikasnost prikupljanja akcije, onda to u istoj meri važi i za PDV. U skladu sa tim, prilikom uvođenja akcije, onda to u istoj meri važi i za PDV. U skladu sa tim, prilikom uvođenja akcije, onda to u istoj meri važi i za PDV.

INSPEKTORI UZ TEHNIČKU PODRŠKU

Šta je markiranje

Šta je monitoring kvaliteta

DOBRO JE DA ZNATE

Učestale kontrole

Nekada su tržišni inspektori odlazili na pumpe s vremena na vreme, tako da mnoge pumpe nikada nisu proverili. U programu markiranja propisano je da svaka pumpa mora biti kontrolisana najmanje jednom godišnje, a neke su proverene i više puta. Tokom 2015. godine, tržišni inspektori su imali oko 1.650 kontrola benzinskih stanica i pritom je provereno prisustvo markera u blizu 7.000 uzoraka. Slično je i sa monitoringom kvaliteta, kojim će godišnje biti provereno oko 3.700 uzoraka goriva. Poređenja radi, donedavno su inspektori na laboratorijske analize stali godišnje stotinjak uzoraka goriva.

Istovremeno sa smanjenjem uvoza baznih ulja zabeležena je i povećana prodaja dizel-goriva na pumpama. Jasno je da nije bilo razloga da se potrošnja zaista naglo poveća, već se radi o tome da su trgovci koji su ranije varali prikazujući manji promet da bi plaćali manje za akcizu i PDV, zbog markiranja morali da pređu na legalan način rada i prijave sve što su prodali.

Efikasno prikupljanje akcize

I rezultati u celokupnom dosadašnjem periodu primene markiranja potvrđuju da je ono znatno promenilo situaciju na tržištu i stalo na put mahinacijama. Prema podacima o akci-

zama, vidi se da ukupni prikupljeni iznos raste i veći je nego dok markiranja nije bilo. Istina je da je u tom periodu bilo i povećanja visine akcize, ali i kada se to uzme u obzir, vidi se da je naplata akcize sada efikasnija. Za benzin, iznos akcize je 2014. bio 40 para po litru veći nego 2013. godine, odnosno svega 0,8 odsto, a ukupan prikupljeni iznos porastao je dvostruko više, za 1,6 odsto. U 2015. je, u odnosu na 2014. prikupljeno 3,7 odsto više na ime akcize

KO IMA KORISTI OD MARKIRANJA I MONITORINGA

DRŽAVA	Desetine miliona evra godišnje više u budžetu, jasan uvid u dešavanja na tržištu goriva
PRODAVCI GORIVA	Nema nelojalne konkurencije koja zahvaljujući prevarama povećava zaradu; povećanje prodaje, jačanje poverenja kupaca prema prodavcima i gorivu koje kupuju
VLASNICI AUTOMOBILA	Gorivo čiji kvalitet odgovara standardima

KO ZBOG MARKIRANJA I MONITORINGA KVALITETA TRPI ŠTETU

Nepošteni trgovci koji su ranije ostvarivali ogromnu zaradu ne plaćajući akcizu i PDV i prodajući nekvalitetno gorivo

Cena mnogo manja od koristi

Iako podrazumeva svakodnevno angažovanje većeg broja ljudi i savremene opreme, sprovođenje programa markiranja za državu ne predstavlja dodatni izdatak. Ono se naime finansira iz naknade koju naftne kompanije plaćaju za obeležavanje goriva markerom, a iznosi 28 para po litru goriva. Iako ta naknada povećava cenu goriva, ona čini svega oko 0,2 odsto maloprodajne cene.

iako se visina akcize nije menjala.

Možda pomenutih nekoliko procenata nekome ne zvuče značajno, ali treba imati u vidu da se mnogo više varalo sa dizel-gorivom. Tako je za njega 2014. godine prikupljeno 15,3 odsto više na ime akcize nego 2013, iako je visina akcize porasla za 9,5 odsto. Sledeće godine, visina je porasla za 8,7 odsto, a naplata za 12,4. Sve u svemu, markiranje je povećalo prihode državnog budžeta od akcize za vi-

še desetina miliona evra godišnje. Taj novac je postojao i ranije, ali je završavao u džepovima prevaranata, a sada ide u državnu kasu.

S druge strane, u decembru 2015. godine započeti monitoring kvaliteta je usmeren direktno na proveru osobina goriva, tako da neposrednu korist imaju vlasnici automobila jer dobijaju gorivo čiji kvalitet ispunjava norme. Posredno, i monitoring sprečava malverzacije jer, na primer, otkriva ako je u gorivo dodata neka nedozvoljena primesa.

Rezultati u prvih nekoliko meseci kontrola pokazali su da postoji mali procenat goriva koje ne ispunjava standarde,

ali kako objašnjavaju u tržišnoj inspekciji, on je na približno istom nivou kao u drugim zemljama u kojima se sprovede ovakav program. Dobro je i to što se radi o malim odstupanjima, koja nastaju zbog propusta u rukovanju gorivom, a broj uzoraka sa negativnim rezultatom se iz meseca u mesec smanjuje.

Dakle, jasno je da markiranje i monitoring kvaliteta ostvaruju svoju ulogu i imaju mnoge pozitivne efekte, jer od njih koristi imaju i država i vozači, ali i pošteni prodavci jer više nemaju nelojalnu konkurenciju. Sa druge strane, jasno je i kome ovakvi programi smetaju. ■ S. P.